

Jean BERLAMONT *

Iedereen is het erover eens dat science and technology de basis is voor ontwikkeling, ook in het Zuiden. De universiteiten kunnen en moeten hier een belangrijke rol spelen: door in landen in ontwikkeling de vorming van eigen wetenschappers en technici te ondersteunen zorgen ze er immers voor dat die landen echt onafhankelijk worden van buitenlandse experts, consultants, bedrijven, actiegroepen,... Ze kunnen immers zodoende zelf hun ontwikkeling in handen nemen en met kennis van zaken en recht van spreken tussenkomen in het internationale debat. Ze kunnen dan bv. zelf oordelen over het beheer van hun natuurlijke rijkdommen, biotopen, grondstoffen, gezondheidszorg,... zonder zich de paternalistische wet te moeten laten spellen.

Daarnet is reeds het woord accountability gevallen. Ook wij, universiteiten, zijn accountable t.o.v. onze rectoren, faculteiten, departementen. Wij moeten garanderen dat de activiteiten die wij in het kader van „universitaire ontwikkelingssamenwerking” ontwikkelen „van academisch niveau” zijn en terecht in „de tijd van de baas” uitgevoerd worden als onderdeel van onze taak van „universitaire dienstverlening” naast de taken van onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Daarom is de allereerste voorwaarde voor universitaire ontwikkelingsprojecten dat ze van hoog academisch niveau zijn, van goede kwaliteit. Alleen op die manier kunnen wij ze blijvend verantwoorden. Wetenschappelijke kwaliteit is dan ook de allereerste voorwaarde voor ieder universitair ontwikkelingsproject, net als voor ieder andere universitaire activiteit.

Verder is het van groot belang dat we streven naar echte „samen”werkingsprojecten, minstens op de middellange termijn. Het mogen niet alleen projecten van knowledge transfer zijn maar ze moeten leiden tot echte samenwerkingsprojecten waar zowel de universiteit in het zuiden

* Lid van de Academie ; voorzitter Vlaamse Interuniversitaire Ontwikkelingssamenwerking (UOS).

als onze eigen universiteit beter van worden door uitwisseling in beide richtingen van kennis, ervaring, experimenten,... (science sharing). Alleen op deze wijze kunnen wij ook jongere academici warm maken voor universitaire ontwikkelingsprojecten: ze moeten er als onderzoeker ook iets aan hebben, het moet een win-win situatie worden.

Het is ook belangrijk dat we niet zozeer individuen steunen en vormen maar streven naar „institutionele” samenwerking. We moeten via de vorming van individuen de instellingen, laboratoria ondersteunen om blijven goed onderzoek te doen. Dit is de enige manier om tot een blijvende en duurzame samenwerking te komen. In dit verband is het ook nodig dat we de voorkeur geven aan „multidisciplinaire” samenwerkingsprojecten. De tijd is immers voorbij dat een wetenschapper of een ingenieur zijn project kon uitwerken en nadien kritiekloos uitvoeren. Een project moet niet alleen goed zijn, het moet ook maatschappelijk aanvaard worden, niet in het minst door de lokale (universitaire) overheid en de bevolking. Dit is zo bij ons en niet minder in landen in ontwikkeling. Bij wetenschappelijke projecten moet dan ook de nodige aandacht besteed worden aan maatschappelijke aspecten: exacte wetenschappers moeten daarom samenwerken met (lokale) sociologen, pedagogen, juristen, etc.

Indien de Academies een rol willen spelen in het kader van universitaire ontwikkelingssamenwerking kunnen ze dat daarom doen door bv. een platform te bieden voor het tot stand komen van die interdisciplinaire samenwerking. Academies zijn immers de uitgelezen plaats waar diverse disciplines elkaar ontmoeten en informeel kunnen overleggen en samenwerking vorm geven.

Een andere bijdrage van de Academies zou er m.i. kunnen in bestaan in de verschillende publicaties en op de verschillende fora kansen te bieden aan jonge academici. Ook al is de „impactfactor” en de citation index van de publicaties van de Academie niet zeer groot, toch bieden ze een prestigieus forum: indien onze jonge collega's hier zouden kunnen publiceren of hun projecten voorstellen zou dit motiverend en wervend werken. Ik breek daarom een lans om na te denken hoe we zulke kansen kunnen bieden aan jonge academici actief op het gebied van universitaire ontwikkelingssamenwerking.